

آیین نامه اجرایی قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی

فصل دوم – بهداشت و درمان، تغذیه و پوشاک - دوم

فصل دوم – بهداشت و درمان، تغذیه و پوشاک

ماده 117

ماده 117 – در اجرای تبصره بند «ج» ماده 38 قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب 1395 و آیین نامه آن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با هماهنگی سازمان، مؤسسه ها را به عنوان منطقه بهداشتی تحت پوشش خدمات جامع و همگانی سلامت کشور قرار دهد. سازمان پیگیری لازم را برای تحقق این امر به عمل می آورد.

ماده 118

ماده 118 – سازمان به منظور حفظ و بهبود سلامت زندانیان، برنامه جامع خدمات بهداشتی و درمانی را به گونه ای که مداخلات زودرس درمانی، توان بخشی، آموزش بهداشت و مراقبت مداوم بهداشتی را تأمین کند، با رویکرد مشارکت زندانی و خانواده وی در تصمیم گیری های مربوط به درمان و سلامت و دسترسی زندانی به خدمات بهداشتی و درمانی تدوین و در مؤسسه اجرا می کند.

ماده 119

ماده 119 – دستورالعمل های مربوط به استانداردهای ایمنی، بهداشت عمومی، محیط و حرفه ای و دیگر استانداردهای ناظر بر تأمین حق حیات، آموزش، کار و محیط ایمن و سالم، توسط سازمان و منطبق بر استانداردهای ارائه شده از سوی مراجع صلاحیت دار از جمله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و هر سال به مؤسسه ابلاغ می شود.

ماده 120

ماده 120 – کارشناسان ایمنی و بهداشت حرفه ای، بهداشت محیط، بهداشت عمومی مؤسسه حسب مورد فهرست بازبینی (چک لیست) مربوط به هر بخش مؤسسه به ویژه اماکن شغلی را ماهانه تکمیل، اسناد آن را در مرکز نگهداری و مشکلات موجود را به رئیس مؤسسه اعلام می‌کند.

تبصره

تبصره – در مؤسسه‌هایی که کارشناسان موضوع این ماده را در اختیار ندارند، رئیس مؤسسه با بهره‌گیری از خدمات مشاوره‌ای هفتگی و ماهانه از کارشناسان خارج از سازمان استفاده می‌کند.

ماده 121

ماده 121 – به منظور کنترل و مقابله با شیوع بیماری‌های مسری و آفت‌های بهداشتی (حشرات و جوندگان موزی)، واحد بهداشت و درمان مؤسسه ضمن آموزش زندانیان و نظارت بر رعایت نظافت و پاکیزگی محیط و بهسازی سطوح، در مواقع بروز آلودگی مطابق نظر کارشناسان واحد بهداشت و درمان و دستورالعمل‌های بهداشتی از عملیات سم‌پاشی به عنوان روش مکمل مبارزه بهره می‌گیرد.

ماده 122

ماده 122 – واحد بهداشت و درمان مؤسسه مطابق مقررات و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان در محیط‌های درمانی و دیگر اماکن مؤسسه، عملیات گندزدایی سطوح را با استفاده از گندزدهای مؤثر و مجاز انجام می‌دهد، گندزدایی سطوح و تجهیزات مراکز بهداشتی و درمانی، اتاق‌های عمل، آسایشگاه، آشپزخانه، آرایشگاه، سرویس‌های بهداشتی و ابزار مورد استفاده در آن‌ها باید در فواصل زمانی منظم، طبق دستورالعمل‌های بهداشتی انجام شود.

ماده 123

ماده 123 – واحد بهداشت و درمان مؤسسه با همکاری مرکز بهداشت شهرستان و یا دانشگاه علوم پزشکی، برنامه‌های ایمن سازی و واکسیناسیون زندانیان و کارکنان را برابر دستورالعمل‌ها و برنامه‌های ابلاغی از طریق مراکز مربوط پیگیری و اجرا می‌کند و در راستای پیش‌گیری از سرایت بیماری‌های واگیر و ابتلای

زندانیان به بیماری‌های غیر واگیر و همچنین پیش‌گیری و درمان سوء مصرف مواد مخدر و روان‌گردان، محرک و الکل و کاهش آسیب‌های ناشی از آن، تدابیر لازم را اتخاذ و اجرایی می‌کند. امر واکسیناسیون کارکنان مؤسسه به ویژه کارکنانی که در تماس مستقیم با زندانیان هستند باید به نحو مستر در اولویت کاری واحد بهداشت و درمان مؤسسه قرار گیرد.

ماده 124

ماده 124 - تراشیدن و کوتاه کردن بیش از حد متعارف موی سر و صورت زندانی بدون رضایت وی ممنوع است. لیکن در جهت حفظ آراستگی و شؤون متعارف و رعایت مسائل بهداشتی، اصلاح وضع ظاهری آنان در حد متعارف با اجتناب از مدل‌های هنجارشکن الزامی است. زندانیان زن نیز وسایل پیرایش را به نحو متعارف در اختیار خواهند داشت.

ماده 125

ماده 125 - رئیس مؤسسه بر اساس مقتضیات زمانی و مکانی وسایل لازم را برای اصلاح سر و صورت زندانیان تهیه می‌کند.

ماده 126

ماده 126 - در هر مؤسسه باید حمام و سرویس بهداشتی مناسب و به تعداد کافی و همچنین محلی مناسب برای شست و شوی ظروف و البسه وجود داشته باشد. در همین راستا پیش‌بینی امکانات لازم برای پیش‌گیری از وقوع حوادث و رعایت مقررات ملی و دستورالعمل‌های بهداشتی ساختمان در خصوص تعداد واحدهای حمام، توالت و دستشویی در طراحی و ساخت مؤسسه‌ها ضروری است.

ماده 127

ماده 127 - نظافت روزانه آشپزخانه، سالن غذاخوری، نمازخانه، کارگاه‌ها، بخش‌های فرهنگی، حمام، سرویس‌های بهداشتی، آرایشگاه، کف و دیوار راهروها، اتاق‌ها و حیاط، هواخوری زندانیان و دیگر قسمت‌های داخل اندرزگاه‌ها و سالن‌ها و زیر تخته‌ها و شست و شو و خشک کردن ظروف و لوازم با برنامه ریزی و نظارت منظم مسئولان و بدون هرگونه تبعیض، برعهده زندانیان است.

تبصره

تبصره به منظور رعایت نکات بهداشتی استفاده از کفه تخت بصورت چوبی و نئوپانی ممنوع می‌باشد و صرفاً استفاده از تخت‌های کاملاً فلزی و قابل شست و شو مجاز است.

ماده 128

ماده 128 - دسترسی به آب شرب سالم برابر استانداردهای بهداشتی حق زندانی بوده و سازمان مکلف به تأمین آن در هر مؤسسه است. آب شرب مؤسسه‌هایی که در محدوده دسترسی به شبکه‌های توزیع آب شهری قرار دارد باید از این طریق تأمین شود. در مؤسسه‌های برخوردار از منابع اختصاصی تأمین آب، واحد بهداشت و درمان مؤسسه به صورت دوره‌ای و مستمر آزمایش‌های لازم را در خصوص سلامت آب مصرفی طبق دستورالعمل سازمانی و از طریق مراکز بهداشتی مربوط انجام می‌دهد و بر این امر نظارت و تأییدیه‌های قانونی را اخذ می‌کند.

ماده 129

ماده 129 - در مؤسسه باید آب گرم کافی جهت استحمام و شست و شو در اختیار زندانیان قرار گیرد.

ماده 130

ماده 130 - در شهرهایی که شبکه جمع‌آوری فاضلاب شهری برقرار شده است، فاضلاب مؤسسه باید با تمهیدات لازم به فاضلاب شهری متصل شود. در صورت عدم اتصال مؤسسه به شبکه جمع‌آوری فاضلاب شهری، رئیس مؤسسه مکلف است برای دفع بهداشتی فاضلاب با نظارت واحد بهداشت و درمان و مطابق قوانین و مقررات حاکم، تمهیدات لازم را اتخاذ کند.

ماده 131

ماده 131 - در کارگاه‌ها و اماکنی که زندانیان در آن به کار اشتغال دارند، باید ملاحظات ایمنی و بهداشت حرفه‌ای مطابق با قوانین و مقررات به عمل آید.

ماده 132

ماده 132 - در مؤسسه‌ها واحد رخت شویی (خشک شویی) با ظرفیت مناسب برای شست و شوی پتو، ملحفه و لباس زندانیان راه اندازی می‌شود و در غیر این صورت، با انعقاد قرارداد مطابق مقررات حاکم، این امر به بخش خصوصی معتمد واگذار می‌شود. ملحفه زندانیان حداقل هر پانزده روز یک بار و پتوی آنان حداقل هر سه ماه یک بار شست و شو و تحویل می‌شود. در واحد تشخیص، پتو و ملحفه در هر بار تحویل و عودت شست و شو خواهد شد.

ماده 133

ماده 133 - گرما و خنکی مورد نیاز محیط سالن‌ها و اتاق‌ها از طریق سیستم‌های مرکزی دارای استاندارد و ایمن و مطابق با اصول بهداشتی، تأمین و متناسب با فصول مختلف سال و شرایط اقلیمی هر یک از این سیستم‌ها به کار گرفته می‌شود.

ماده 134

ماده 134 - با هدف حفظ بهداشت و پیش گیری از ابتلای به بیماری‌ها، با رعایت مسائل ایمنی و امنیتی در قسمت‌های مورد نیاز مؤسسه دستگاه تهویه هوا بر اساس استانداردها و مقررات ملی ساختمان نصب می‌شود.

ماده 135

ماده 135 - زباله‌های جمع آوری شده از اندرزگاه‌ها، سالن‌ها، کارگاه‌ها و محوطه مؤسسه باید به فوریت و حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت، تفکیک و زباله‌های غیرقابل بازیافت، جهت دفع نهایی به خارج از مؤسسه انتقال داده شود. زباله‌های عفونی مراکز درمانی مؤسسه‌ها با رعایت اصول بهداشت و احتیاط‌های لازم مطابق با دستورالعمل‌های بهداشتی دفتر بهداشت و درمان سازمان و آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها مصوب 1384 به صورت جداگانه جمع آوری و دفع می‌شود.

ماده 136

ماده 136 - نیازمندی‌های درمانی و بهداشتی زندانیان بیمار تا حد امکان توسط واحد بهداشت و درمان

مؤسسه تأمین می‌شود تا ضرورتی به انتقال زندانیان به خارج از مؤسسه نباشد.

ماده 137

ماده 137 - خروج زندانی از مؤسسه برای درمان و معالجه با تأیید رئیس واحد بهداشت و درمان و موافقت قاضی اجرا و رئیس مؤسسه صورت می‌گیرد. در موارد فوری (اورژانسی)، زندانیان بیمار به دستور مسئول واحد بهداشت و درمان و اجازه رئیس مؤسسه یا جانشین آن‌ها به بیمارستان و مراکز درمانی خارج از مؤسسه انتقال می‌یابند و موضوع در اسرع وقت به قاضی اجرا و مرجع بازداشت‌کننده اطلاع داده می‌شود تا مطابق قانون آیین دادرسی کیفری اقدام کند.

ماده 138

ماده 138 - واحد بهداشت و درمان مؤسسه موظف است از زندانیان تازه وارد در بخش تشخیص معاینه کامل به عمل آورده و در صورت نیاز نسبت به درمان و یا معرفی زندانی به مراکز درمانی دیگر اقدام کند. تمام اقدام‌های درمانی و پزشکی باید در پرونده درمانی و پزشکی زندانی درج شود.

ماده 139

ماده 139 - نیازسنجی و اعلام تجهیزات بهداشتی و پزشکی و نیروی انسانی متخصص مربوط، حداقل هر شش ماه یک نوبت بر اساس استانداردها و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت و برنامه‌های ابلاغی سازمان بر عهده واحد بهداشت و درمان مؤسسه است.

تبصره 1

تبصره 1 - در مؤسسه‌های دارای کمتر از پانصد نفر زندانی، حضور شبانه روی یک نفر پرستار و یا بهیار الزامی است و حسب نیاز، یک نفر پزشک نیز به صورت ساعتی در ایامی از هفته حضور می‌یابد.

تبصره 2

تبصره 2 - در مؤسسه‌های دارای بیش از پانصد تا سه هزار نفر زندانی، حضور روزانه پزشک مستقر، در

ساعات اداری و در مؤسسه‌های دارای بیش از سه هزار نفر زندانی، حضور پزشکان به صورت شبانه روزی در سه شیفت الزامی است.

تبصره 3

تبصره 3 – در تمام مؤسسه‌های کیفری، حسب نتایج نیازسنجی به عمل آمده، حضور پزشکان متخصص به صورت ساعتی در ایامی از هفته الزامی است.

ماده 140

ماده 140 – زندانی به محض احساس کسالت، جریان را به مأمور مراقب یا مسوول سالن اطلاع داده و با اخذ معرفی نامه به بهداری مؤسسه اعزام و پس از معاینه و با لحاظ کردن محتویات پرونده درمانی، دارو، خدمات و دستورهای لازم پزشکی را دریافت می‌کند. شرح حال بیمار و دستور پزشک در سوابق مربوط ثبت و ضبط می‌شود و روند درمان وی و دسترسی به داروی مورد نیاز تا بهبودی از سوی بهداری پیگیری می‌شود.

ماده 141

ماده 141 – مصرف دارو در مؤسسه تنها باید با تجویز پزشک و تحت نظارت پرستار و یا مسوول واحد بهداشت و درمان مؤسسه باشد. زندانیانی که هنگام ورود دارو یا نسخه تجویز شده توسط پزشک به همراه دارند. ادامه مصرف و یا تهیه داروی آنان باید به تأیید پزشک مؤسسه برسد. داروهای حیاتی همراه بیماران قلبی، دیابتی، فشار خون بالا و مبتلا به آسم و دیگر بیماری‌های خطرناک به تشخیص پزشک مؤسسه باید بلافاصله هنگام ورود زندانی به مؤسسه در اختیار وی قرار گیرد.

تبصره

تبصره – عدم تحویل داروهای مورد نیاز و بروز آسیب بدنی، حسب مورد موجب مسؤولیت مدنی، کیفری و تخلف اداری مسوولین مربوطه خواهد بود.

ماده 142

ماده 142 – دفتر بهداشت و درمان سازمان مکلف است محدودیت داروهای خاص و حساس که تنها در واحد بهداشت و درمان مؤسسه مصرف می‌شود و در اختیار زندانیان قرار می‌گیرد را مشخص و به مؤسسه‌ها ابلاغ کند.

ماده 143

ماده 143 – نگهداری دارو در آسایشگاه ممنوع است مگر در موارد تجویز و تشخیص پزشک و تأیید واحد بهداشت و درمان مؤسسه.

ماده 144

ماده 144 – کارکنان واحد بهداشت و درمان مؤسسه مکلف اند با همکاری پزشک، روان پزشک یا روان شناس، ضمن مطالعه و بررسی دقیق پرونده بالینی و شخصیتی زندانیان و بررسی ناسازگاری و ناهنجاری‌های روانی آنان، مراتب را از طریق رئیس واحد بهداشت و درمان به رئیس مؤسسه اعلام کنند تا در راستای درمان با اتخاذ تصمیم قضایی، حسب مورد مراتب به مراجع مربوط گزارش شود.

ماده 145

ماده 145 – زندانیانی که اقدام به هر نوع اعتصاب نموده باشند، با نظر رئیس مؤسسه فوراً از سایر زندانیان جداسازی گردیده و ضمن گزارش فوری مراتب به قاضی اجرا، واحد بهداشت و درمان مؤسسه به منظور بررسی و حفظ وضعیت سلامت جسمی و روانی و اقدامات ضروری پزشکی و روانشناسی، مطابق دستورالعمل مربوط دفتر بهداشت و درمان سازمان، آنان را تحت نظر قرار می‌دهند.

ماده 146

ماده 146 – زندانی مبتلا به بیماری‌های روانی، واگیردار و پرخطر باید با لحاظ نظر پزشک متخصص و سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا بهبودی کامل و رفع حالت پرخطر به صورت جداگانه نگهداری و معالجه شود.

ماده 147

ماده 147 - سازمان با انعقاد با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا مؤسسه‌های درمانی و بیمه‌ای دولتی یا خصوصی، زندانیان را تحت پوشش خدمات بیمه درمانی قرار می‌دهد. همچنین سازمان در اجرای تبصره بند «ج» ماده 38 قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، با همکاری سازمان بیمه سلامت ایران، ارائه خدمات بیمه سلامت رایگان را برای زندانیان و خانواده آن‌ها پیگیری و به انجام می‌رساند.

ماده 148

ماده 148 - تأمین هزینه و در صورت نیاز معالجه زندانیان بیمار بر عهده مؤسسه است. هزینه درمان عوارض و بیماری‌های سابق بر معرفی فرد به مؤسسه که مطابق نظر پزشک، ضرورت و فوریت درمان ندارد و یا در اثر تقصیر ناشی شده است، حسب مورد بر عهده زندانی یا مقصر است که مطابق حکم مقرر در ماده 46 این آیین نامه دریافت می‌شود. در هر حال، تأمین هزینه درمان زندانی بی بضاعت با احراز عسر و حرج وی در تأمین هزینه درمان از سوی مددکاری اجتماعی برعهده مؤسسه است.

ماده 149

ماده 149 - واحد بهداشت و درمان موظف است به صورت دائمی و روزانه تمام متهمان بازداشتی و زندانیان مؤسسه را از حیث بیماریابی و مداوا مورد بررسی و پایش قرار دهد. مسئول این واحد که از میان پزشکان و در صورت عدم امکان، از میان پرستاران انتخاب می‌شود، مکلف است هر روز اول وقت اداری با تمام زندانیان بیمار بستری در مراکز درمانی مؤسسه ملاقات کرده و پس از اطلاع از وضعیت آنان و حصول اطمینان از حسن مراقبت پزشکان و پرستاران، بر امر معالجه و تغذیه صحیح بیماران نظارت کامل و مستمر داشته باشد.

ماده 150

ماده 150 - مسئول واحد بهداشت و درمان مؤسسه وضعیت زندانیان بیمار که جهت ادامه درمان به مراکز درمانی خارج از مؤسسه اعزام و بستری شده اند را حسب نوع بیماری و وضعیت بیمار در مواعد زمانی مشخص رصد می‌کند و پس از حصول اطمینان از حسن مراقبت پزشکان و پرستاران، مراتب را به رئیس مؤسسه گزارش می‌کند تا در صورت لزوم اقدام مقتضی صورت گیرد.

ماده 151

ماده 151 - سازمان باید تا حد امکان و با هدف بازتوانی و بازسازی و تغییر الگوی رفتار مجرمان و به ویژه مجرمان دارای سابقه کیفری، به صورت تمام وقت یا پاره وقت خدمات مشاوره‌ای و تخصصی روان شناسی و روان پزشکی را به این زندانیان ارائه کند.

ماده 152

ماده 152 - رئیس مؤسسه از طریق مددکار اجتماعی، مراتب فوت زندانی را به خانواده وی اطلاع و به پزشکی قانونی، قاضی اجرا و مرجع قضایی مربوط گزارش می‌کند. جسد پس از انجام مراحل قانونی و دستور مرجع قضایی دارای صلاحیت، تحویل پزشکی قانونی می‌شود و فهرست لوازم شخصی متوفی صورت جلسه و به خانواده وی تحویل می‌شود.

در صورت فقدان خانواده یا امتناع آن‌ها از تحویل؛ مراتب صورت جلسه و برابر دستور مرجع قضایی اقدام می‌شود.

تبصره

تبصره - مدیرکل زندان‌های استان در اسرع وقت گزارش فوت اتباع خارجه را جهت انعکاس به وزارت امور خارجه، نزد معاونت قضایی و اجرای احکام سازمان ارسال می‌کند.

ماده 153

ماده 153 - برنامه غذایی زندانیان به تناسب فصل‌های سال، توسط مدیرکل هر استان و بر اساس دستورالعمل‌های تغذیه صادره از سوی دفتر بهداشت و درمان سازمان تصویب و به مؤسسه‌ها ابلاغ می‌شود. مؤسسه تحت نظارت مسئول واحد بهداشت و درمان و بر اساس برنامه تنظیمی نسبت به تأمین اعتبار و تهیه و تحویل مواد اولیه مرغوب و دارای کیفیت اقدام می‌کند. مدیران کل استان‌ها باید با توجه به شرایط و اوضاع اقلیمی هر محل نسبت به تغییر برنامه غذایی در محدوده اعتبار و برنامه مصوب اقدام کنند.

تبصره

تبصره - تغذیه مددجویان کانون با جلب نظر کارشناس و متناسب با سن رشد، مورد توجه قرار می‌گیرد و برنامه غذایی علاوه بر سه وعده اصلی باید شامل دو میان وعده در هر شبانه روز متناسب با نیازهای خاص دوران رشد باشد.

ماده 154

ماده 154 - نوع غذا برای تمام زندانیان و کارکنان هر مؤسسه به صورت یکسان و مطابق با کمیت، کیفیت و تنوع مصوب، طبخ و توزیع می‌شود بر اساس برنامه‌های غذایی مصوب و متناسب با شرایط آب و هوایی هر محل، در سه وعده صبحانه، نهار و شام تغذیه لازم که دارای کالری و ویتامین‌های کافی باشد با چای و آب آشامیدنی سالم در اختیار زندانیان گذاشته می‌شود. در هر هفته حداقل دو بار به زندانیان میوه، سبزیجات، لبنیات و غذای با گوشت داده می‌شود.

در این راستا وسایل و تجهیزات لازم برای جلوگیری از فساد مواد اولیه خواربار و تنظیف ظروف و محوطه آشپزخانه تهیه و تدارک می‌شود. زندانی بیمار طبق برنامه و نظر پزشک معالج با تأیید بهداری مؤسسه در مدت تعیین شده از رژیم غذایی خاص استفاده می‌کند.

ماده 155

ماده 155 - برنامه روزانه زندانیان و برنامه غذایی آنان در ماه مبارک رمضان از سوی اداره کل زندان‌های استان و با هماهنگی سازمان اعلام می‌شود. مقررات مربوط به ماه مبارک رمضان حسب مورد با تأیید واحد اصلاح و تربیت و یا پزشک مؤسسه شامل اقلیت‌های دینی، افراد بیمار و افرادی که شرعاً مکلف به روزه داری نیستند، نمی‌شود. رئیس مؤسسه در این خصوص تدابیر لازم را اتخاذ می‌کند.

ماده 156

ماده 156 - نظارت بر کمیت و کیفیت تجهیزات، ملزومات و مواد بهداشتی، پزشکی، دارویی و غذایی مؤسسه در تمام مراحل خرید، تهیه، نگهداری، توزیع، طبخ، مصرف و دفع پسماند بر عهده مسئول واحد بهداشت و درمان یا کارشناس ذی صلاح آن مؤسسه است. این نظارت نافی نظارت‌های بازرسان معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی محل نیست.

ماده 157

ماده 157 - مدیرکل زندان‌های هر استان و رؤسای مؤسسه‌های تابعه مکلفند در اختصاص امکانات و امور رفاهی به زندانیان از جمله تأمین کتابخانه، فرش، تلویزیون، یخچال، وسایل سرمایشی و گرمایشی، تجهیزات ورزشی، میوه و سبزیجات، کانون اصلاح و تربیت، بازداشتگاه‌ها، اندرزگاه‌های زنان، محکومان مالی، سیاسی و مطبوعاتی و زندانیان سالمند و یا بیمار را در اولویت قرار دهند.

ماده 158

ماده 158 - در نگهداری زندانیان زن علاوه بر رعایت ضوابط طبقه بندی، رعایت نکات زیر نیز الزامی است:

الف - مادران زندانی می‌توانند فرزند شیرخوار خود را تا سن دو سالگی در مؤسسه نگهداری کنند. افزایش مدت مذکور تا سقف شش سال با نظر شورای طبقه بندی امکان پذیر است.

ب - مددکاران اجتماعی مکلف اند با رعایت بند «الف» این ماده، ترتیب سپردن اطفال را به خانواده و در صورت عدم پذیرش خانواده، به بهزیستی یا مؤسسه‌های ذی صلاح فراهم سازند.

پ - مؤسسه مکلف به تهیه وسایل بهداشتی برای زندانیان زن و تغذیه مناسب برای مادران زندانی و اطفال همراه آنان در مؤسسه است.

ت - زنان باردار، طفل شیرخوار و مادر وی تحت رژیم خاص غذایی قرار می‌گیرند.

تبصره

تبصره - رئیس مؤسسه با همکاری سازمان‌های ذی صلاح، تمهیدات لازم را برای دایر کردن مهد کودک در مؤسسه فراهم می‌کند تا اطفال 2 تا 6 سال موضوع بند «الف» با رضایت مادر یا در صورت اقتضای مصلحت طفل در آنجا تحت آموزش متناسب قرار گیرند.

ماده 159

ماده 159 - فروشگاه‌های داخل مؤسسه، ضمن رعایت ضوابط، مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی، ملزم به عرضه تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز برای اشتغال زندانیان و تأمین احتیاجات ضروری آنان با ارائه

فاکتور فروش به قیمت مندرج بر روی کالا و ملزم به رعایت کلیه مقررات صنفی و بهداشتی مربوط هستند. صورت ریز کالا و لوازم مجاز در فروشگاه توسط سازمان تهیه و به اداره کل زندان‌های استان ابلاغ می‌شود. همچنین فهرست و قیمت اجناس فروشگاه باید در معرض دید همگان قرار گیرد.

تبصره

تبصره - زندانیان می‌توانند شکایات خود را در خصوص قیمت اجناس، مستند به فاکتور فروش، به نماینده بازرسی یا حفاظت و اطلاعات مؤسسه یا رئیس اندرزگاه و همچنین در خصوص موضوعات بهداشتی به مسئول واحد بهداشت و درمان مؤسسه ارائه کنند. رؤسای اداره‌های حفاظت و اطلاعات و بازرسی استان، رئیس مؤسسه، مسئول واحد بهداشت و درمان و نماینده بازرسی و حفاظت و اطلاعات مؤسسه و رئیس اندرزگاه باید حسب مورد بر عملکرد فروشگاه و نوع، کیفیت و قیمت اجناس نظارت کافی و لازم را اعمال کنند و در پایان هر فصل نتیجه بازرسی‌ها را به مدیرکل زندان‌های استان گزارش کنند. این نظارت نافی بازرسی و اعمال قانون از سوی بازرسان سازمان تعزیرات حکومتی نیست.

ماده 160

ماده 160 - دائر کردن فروشگاه‌های مؤسسه از طریق واگذاری به بنیاد و انجمن و یا از طریق واگذاری به بخش خصوصی یا تعاونی‌ها، با رعایت ضوابط مربوط و اصل شفافیت و عدم انحصار، انجام می‌گیرد.